

כולנו אחים

מערך שיעור לאור דמותו של סגן עברי דיקשטיין ז"ל

כתיבת מערך השיעור: נטע שושן-פאר - רשת אורט

חלק א': נתוני יסוד ומבוא למורה

- שם הנופל: סגן עברי דיקשטיין ז"ל.
- הציטוט המלווה (הסטיקר): "כולנו אחים!".
- רציונל פדגוגי: המעבר מ"הגשמה עצמית" אגוצנטרית ל"הגשמה של מהות החיים" – יציאה מה"אני" אל עבר ה"אחר" והכלל. השיעור יפגיש את התלמידים עם דמותו של עברי כמי שראה באחוות אחים את תכלית הקיום וההקרבה.
- מטרת השיעור:

1. חיבור רגשי: הכרת עברי דרך סיפור אהבתו למרים רעייתו ומנהיגותו השקטה.
 2. הקניית ידע והגות: הבנת המושג "אחריות לאחר" כתמצית המהות האנושית על פי עברי ומקורות ההשראה שלו.
 3. בירור זהות: בחינת השאלה – האם ההגשמה שלי כוללת את הזולת?
 4. אחריות למעשה: הנעת התלמידים לפעולה ממשית של עשיית טוב בסביבתם הקרובה ברוח "תהיו אחים".
- רקע על הדמות (תמצית למורה): עברי גדל ביישוב עלי ולמד בישיבת "שבי חברון". הוא נישא למרים בגיל 21 והתגורר עמה ביישוב אלעזר. עברי שירת כמפקד מחלקה בגדוד 51 של גולני, והמשיך את דרכו של אביו, אל"מ אילן דיקשטיין, שנפצע קשה ב"חומת מגן". הוא נפל בקרב בדרום לבנון בנובמבר 2024, כאשר הוביל את מחלקתו אל תוך מבנה בו היו מחבלים. עברי השאיר אחריו מורשת של שקט פנימי, מנהיגות כובשת ואמונה עמוקה באחוות ישראל.

חלק ב': מהלך השיעור (45 דקות)

1. טבעת רגשית: "הניצוץ" (10 דקות)

- מטרה: יצירת עניין ראשוני וחיבור ללב דרך הצד האנושי והיומיומי.
- פעילות יצירתית – "זר של מילים": המורה מחלק לכל תלמיד גלויה חלקה או פרח נייר. המורה מספר את סיפור "זר הפרחים האחרון": עברי שלח למרים פרחים ומכתב שבו כתב: "אני כאן, שמח, ועושה משהו משמעותי עבור העם שלנו... אני אוהב אותך הכי בעולם". המשלוח הגיע

רק לאחר שמרים שבה מהלוייתו. התלמידים מתבקשים לכתוב על הגלויה משפט אחד שהיו רוצים לומר לעברי כלוחם, או למרים שקיבלה את הזר.

• **שאלות מנחות:**

1. מה בפרט הזה, של שליחת הפרחים והשקולד רגע לפני הקרב, מצליח "להנמיך את חומות הגבורה" ולחבר אתכם לעברי כאדם?
2. עברי כותב שהוא "שמח" לעשות משהו משמעותי עבור העם. האם לדעתכם אפשר לחוש שמחה פנימית גם בתוך קושי וסכנה?

2. **טבעת הערך: "לב השיעור - הגרעין הלמדני" (15 דקות)**

- **מטרה:** לימוד מעמיק של הסטיקר והפרשנות ההגותית.
- **פעילות יצירתית – "מצפן האחוה":** המורה מציג את הסטיקר **"כולנו אחים!"**. על הלוח מצויירים שני עיגולים: "הגשמה עצמית" (התמקדות ב'אני') ו"הגשמה של מהות החיים" (יציאה אל עבר ה'אחר'). התלמידים מקבלים מדבקות קטנות וצריכים לכתוב עליהן דוגמה למעשה אחד המבטא אחווה ולהדביק אותו בעיגול הנכון. המטרה היא לראות כיצד האחוה הופכת את ה'אני' לחלק מ'אנחנו' גדול יותר.
- **שאלות מנחות:**

1. עברי בחר לצטט את מוש (משה זילברשמיט): **"תשובתנו נחושה – נצח ירושלים"**. כיצד קיומה של ירושלים והנצח שלה תלויים, לפי המקורות, דווקא באחוות אחים?

2. עמנואל לוינס אומר שהדבר שהופך אותנו ל"בני אדם" באמת הוא האחריות שלנו כלפי מישהו אחר. עברי דיקשטיין לקח את הרעיון הזה והפך אותו למשפט פשוט: **"כולנו אחים!"**. ביום-יום שלכם בבית הספר, איפה עובר הגבול שבין "זה לא עסק שלי" לבין ההבנה שבתור "אח", האחריות למה שקורה בכיתה מוטלת עליכם באופן אישי?

3. בתוך ה'בלגן' של החיים שלכם, איך הסטיקר. **"כולנו אחים!"** יכול לגרום לכם לעצור לרגע, להרים את הראש מהטלפון או מהצרות שלכם, ולעשות מעשה קטן שמוכיח שאתם רואים במישהו אחר 'אח' ולא סתם עוד אדם זר?"

4. עברי האמין ש"הגשמה של מהות החיים" היא היציאה מעצמנו אל עבר האחר. אם הייתם מדביקים את הסטיקר **"כולנו אחים!"** על מסך הטלפון שלכם, איזה סוג של תגובות או הודעות בווטסאפ הקבוצתי הייתם מפסיקים לכתוב, ואילו הודעות הייתם מתחילים לשלוח?

3. **טבעת הזהות: "איפה זה פוגש אותי?" (10 דקות)**

- **מטרה:** הפנמת הערך והפיכתו לחלק מעולמו של התלמיד.
- **פעילות יצירתית – "הכיס הפנימי":** בהשראת משל "שני הכיסים" (המוזכר במקורות בהקשר של אחריות וענווה), התלמידים מתבקשים לכתוב ב"כיס הפנימי" (פתק אישי שישמרו לעצמם) על רגע שבו הם הרגישו ניכור כלפי מישהו שנחשב "שונה" מהם. לאחר מכן עליהם לכתוב משפט אחד המבוסס על **"כולנו אחים"** שמשנה את המבט על אותו אדם.
- **שאלות מנחות:**

1. באיזה תחום בחיים האישיים שלך – בכיתה, ברשתות החברתיות או בקהילה – אתה מרגיש שחסרה הראייה של הזולת כ"אח" באמת?

2. עברי האמין שתכלית ההקרבה היא בניית חברה סולידרית וחומלת. האם בתפיסת ה"הגשמה" שלך יש מקום גם לנתינה לאחר, או שהיא מתמקדת רק בהצלחה אישית?
3. עברי כתב שהוא "שמח" לעשות משהו משמעותי. האם אי פעם הרגשתם שמחה כזו שנובעת מנתינה לאחר, ולא רק מהישג אישי?
4. עברי האמין באחוות אחים כבסיס לקיומנו. איזה "פרח של אחווה" חסר כרגע ב"אגרטל" של החברה הישראלית לדעתכם?

4. טבעת האחריית: "פשוט תעשו" (10 דקות)

- מטרה: יציאה לפעולה ממשית ברוח צוואת הנופל.

טבעת האחריית: הפעלת "משלוח של אחווה"

כאן נהפוך את ההשראה למעשה קונקרטי בשטח, ברוח הצוואה של עברי "תהיו אחים". הפעילות: המורה מחלק לכל תלמיד פרח אחד (אמיתי, מנייר, או אפילו מדבקה מעוצבת של פרח).

הפעולה - "משימת עברי": ב-24 השעות הקרובות, על כל תלמיד "לשלוח פרח" למישהו אחר. זה לא חייב להיות פרח פיזי – זה יכול להיות הודעה מפרגנת, עזרה בלימודים, או מילה טובה לאדם שהם לא מדברים איתו בדרך כלל. המטרה היא לייצר "משלוח" שמגיע בהפתעה ומפיץ אור, בדיוק כפי שהפרחים של עברי הגיעו למרים.

שאלות מנחות:

1. עברי כתב למרים: "אני מבקש ממך לחייך ולהרים את הראש". למי בסביבתכם אתם יכולים לעזור "להרים את הראש" היום?
2. איך פעולה קטנה של נתינה (כמו זר פרחים) יכולה להפוך ל"תשובה נחושה" שמבצרת את חוסנה של החברה שלנו?
3. מהו המעשה הקטן ביותר שביכולתך לעשות היום כדי לבצר את "אחוות האחים" בסביבתך הקרובה?
4. במכתב למשפחתו של עברי, מה תכתוב על ההבטחה שלך ליישם את ערך האחוה בחייך לזכרו?

סיום: המורה מחלק לכל תלמיד סטיקר פיזי "כולנו אחים!"

ומזמין אותם לכתוב מכתב קצר למשפחתו של עברי דרך האפליקציה או על נייר, הכולל את המסר שקיבלו מדמותו.

חלק ג –

משימת כתיבה ונספח

1. משימת כתיבה אישית - כתבו למשפחתו של עברי:

- מהו ה"מעשה של אחווה" שבחרתם לקחת על עצמכם השבוע (בכיתה, בווסטאפ או בקהילה) כדי להפוך את המילים של עברי - "תהיו אחים" - למציאות חיה?
- ספרו למשפחה כיצד סיפורו של עברי - שגם בתוך הסכנה בחר לשמח את מרים רעייתו ולכתוב שהוא "שמח לעשות משהו משמעותי" - השפיע על הדרך שבה אתם תופסים את האחריית שלכם כלפי הסובבים אתכם.
- חתמו במסר קצר של הוקרה למשפחה על העוז והאחוה שדמותו של עברי נטעה בלבכם

2. נספח - סגן עברי דיקשטיין ז"ל, חלק זה בנוי כדף לימוד מונחה לחברות

דף מקורות מונחה ללמידה בחברות (לצילום וחלוקה)

הסטיקר המלווה: "כולנו אחים!" (סגן עברי דיקשטיין ז"ל)

תחנה 1: מהגשמה עצמית להגשמת מהות החיים

קטע פרשנות (מתוך "פרקי בנים", נכתב על ידי הרב שי פירון וג'קי שימל):
בספרם "פרקי בנים", מנתחים הרב שי פירון וג'קי שימל את המעבר מתודעה אגוצנטרית לתודעה של ערבות, לאור דמותו של סגן עברי דיקשטיין ז"ל, וכותבים:

"התרבות המודרנית מעודדת לא פעם 'הגשמה עצמית' המתרכזת ב'אני'. אולם, עברי לימד אותנו דרך חייו ונפילתו על המעבר ל'הגשמה של מהות החיים' – 'יציאה מה'אני' אל עבר ה'אחר' והכלל. הפילוסוף עמנואל לוינס קובע כי הדבר שהופך אותנו ל'בני אדם' באמת הוא האחריות שלנו כלפי מישו אחר. עברי לקח את הרעיון העמוק הזה והפך אותו למשפט חיים פשוט ונוקב: 'כולנו אחים!'. גם ברגעים הקשים והמסוכנים ביותר בשטח, עברי בחר לעצור ולחשוב על ה'אחר', כפי שבא לידי ביטוי במעשה המרגש של שליחת פרחים ושוקולד למרים רעייתו, ובו הכתוב 'אני אוהב אותך הכי בעולם', כדי לשמח אותה רגע לפני הקרב."

"האמירה 'כולנו אחים!' איננה סיסמת בחירות ריקה או קלישאה רומנטית שנועדה לטשטש מחלוקות. זוהי הכרה עמוקה בקשר קיומי, בלתי פריק, שקושר את כולנו יחד – דתיים וחילוניים, ימין ושמאל, תושבי העיר והכפר. אחווה אינה דורשת מאיתנו לחשוב אותו הדבר או לוותר על זהותנו הייחודית; אדרבה, המשפחה החזקה ביותר היא זו שבה יש מקום לשונות, אך האהבה והמחויבות הבסיסית נותרות איתנות מעל לכל ויכוח."

"אחווה פירושה לראות את האחר כחלק ממני. זה אומר שכאשר חלקי עם מסוים כואב, כל הגוף מרגיש את הכאב. הקריאה 'כולנו אחים' דורשת מאיתנו לתרגם את הרגש למעשה: לגלות אחריות, להושיט עזרה, ולנהל את המחלוקות שלנו מתוך כבוד של בני משפחה ולא מתוך איבה של אויבים. כשעם ישראל זוכר את אחוותו, אין כוח בעולם שיכול לפורר אותו מבפנים או מבחוץ."

פתיחת מושגים:

הגשמת מהות החיים: המעבר ממיקוד בלעדי בהצלחה וב"הגשמה עצמית" אגוצנטרית, לבניית חיים שמשמעותם נובעת מיציאה אל עבר ה"אחר" ומלקיחת אחריות חברתית.

אחריות לאחר (על פי לוינס): התפיסה הפילוסופית ולפיה האנושיות שלנו מוגדרת בראש ובראשונה על ידי האחריות שאנו לוקחים כלפי אדם אחר.

קשר קיומי בלתי פריק: חיבור עמוק שאי אפשר לנתק אותו (כמו קשר דם בין בני משפחה), בניגוד לקשרים המבוססים על אינטרסים זמניים.

אחדות לעומת אחדות: אחדות (Uniformity) משמעה שכולם מתלבשים, חושבים ומתנהגים אותו הדבר. אחדות (Unity) משמעה התלכדות סביב מטרה או גורל משותף, למרות ההבדלים והשונות בין האנשים.

ניהול מחלוקת מתוך כבוד: היכולת להתווכח בלהט על רעיונות וערכים (מחלוקת לשם שמייים), מבלי להפוך את האדם שחושב אחרת ממך לפסול או לשנוא.

שאלות הבנה:

1. כיצד המחברים מבדילים בפסקה הראשונה בין אחווה אמיתית לבין "טשטוש מחלוקות"?
2. על פי הפסקה השנייה, כיצד באה לידי ביטוי תחושת ה"אחווה" ברמת המעשה היומיומי?
3. לפי הפילוסופיה של לוינס המוזכרת בטקסט, מהו המרכיב ההופך אותנו ל'בני אדם' באמת? כיצד משפטו של עברי "כולנו אחים!" מגלם רעיון זה בחיי היומיום?
4. בתוך הלחץ של שגרת הלימודים או החיים, כיצד הסטיקר "כולנו אחים!" יכול לגרום לכם לעצור לרגע, להרים את הראש מהמסכים או מהצרות האישיות, ולעשות מעשה שרואה את הזולת כ"אח" ולא כאדם זר?

שאלות העמקה:

1. מדוע קל לנו יותר להרגיש "אחים" בזמן מלחמה או אסון לאומי, וקשה לנו לשמור על התחושה הזו בשגרת החיים או בתקופת בחירות?
2. הסבירו את ההבדל בין "אחדות" ל"אחידות". מדוע הפירוש טוען שהמשפחה החזקה ביותר היא זו שיש בה מקום ל"שונות"?

תחנה 2: נצח ירושלים ואחוות אחים

קטע פרשנות (מתוך "פרקי בנים", נכתב על ידי הרב שי פירון וג'קי שימל):
בהתייחס למקורות ההשראה של עברי והאמונה שלו באחוות ישראל כבסיס לקיומנו, מוסיפים הכותבים: "עברי בחר לצטט את דבריו של מוש (משה זילברשמיט): 'תשובתנו נחושה – נצח ירושלים'. במקורותינו, קיומה של ירושלים והנצח שלה תלויים בראש ובראשונה באחוות אחים. עברי האמין כי תכלית ההקרבה היא בניית חברה סולידרית וחומלת. כאשר הוא כותב למרים: 'אני כאן, שמח, ועושה משהו משמעותי עבור העם שלנו', הוא מלמד אותנו שניתן לחוש שמחה פנימית עצומה גם בתוך קושי וסכנה, כאשר הפעולה מוקדשת למען הכלל."

פתיחת מושגים:

נצח ירושלים ואחוות אחים: ההבנה שחוסנה של החברה וקיומה הנצחי של האומה אינם נשענים רק על כוח, אלא תלויים בראש ובראשונה ביכולת לחיות מתוך ערבות ואחוות אחים פנימית.

שמחה מתוך משמעות: תחושת השמחה הפנימית שאינה תלויה בנוחות, אלא נובעת מהידיעה שהאדם עושה "משהו משמעותי עבור העם".

שאלות לעיון ולדיון:

1. עברי כותב שהוא "שמח" למרות שהוא נמצא בתוך מציאות של קושי וסכנה. האם אי פעם הרגשתם שמחה כזו שנובעת מנתינה לאחר או מעשיית דבר משמעותי, ולא רק מהישג אישי?

2. עברי האמין באחוות אחים כבסיס לקיומנו ולבניית חברה חומלת. איזה "פרח של אחווה" (מעשה של סולידריות) חסר כרגע ב"אגרטל" של החברה הישראלית לדעתכם, ומה ביכולתכם לעשות כדי להוסיף אותו?

מקור השראה וחיבור לפירוש

מקור השראה (ספר בראשית, י"ג, ח'):

"נִיאָמַר אֲבָרָם אֶל לוֹט: אֵל נָא תְּהִי מְרִיבָה בֵּינִי וּבֵינְךָ... כִּי אֲנָשִׁים אַחִים אֲנַחְנוּ."

שאלת חיבור:

אברהם פונה ללוט אחיינו ברגע של סכסוך ומבקש לסיים את המריבה בנימוק "אנשים אחים אנחנו". כיצד פסוק זה משקף את העיקרון בפירוש של הרב פירון וג'קי שימל, שלפיו מחלוקות צריכות להיות מנוהלות מתוך כבוד של בני משפחה ולא כאיבת אויבים? מהי העוצמה בוויכוח שמתחיל בהנחת המוצא שאנחנו קודם כל אחים?

שאלה קיומית

חשבו על אדם או קבוצה בחברה הישראלית שהדעות שלהם שונות לחלוטין משלכם ושאתם מרבים לכעוס עליהם. איזו נקודת דמיון או חלום משותף תוכלו למצוא ביניכם, שיאפשרו לכם להסתכל עליהם מחר בבוקר תחת ההגדרה "כולנו אחים"?